Ára: egy és fél dinár

BÁCSMEGYEI NAPLÓ

XXIV. évfolyam | Subotica, SZOMBAT, 1923 november 10. | 307. szám

Megjelenik minden reggel, ünnep után és hétfőn délben
TELEFON SZÁM: Kiadóhivatal 8-58, Szerkesztőség 5-10
Előfizetési ár negyedévre 135 dinár
SZERKESZTŐSÉG: Kralja Alexandra-ulica 4 szám alatt
Kiadóhivatal: Kralja Alexandra-ulica 1 (Leibach-palota)

A föld apostolai

A mai posta a Bácsbodrog vármegyei gazdasági egyesület meghivóját hozta a Bácsmegyei Napló szerkesztőségébe. A meghivó elmondja, hogy a gazdasági egyesület Topolán november hó 17-ik napján vándorgyülést rendez s a gyülést kiállitások rendezésével és előadások tartásával teszik emlékezetessé és tanulságossá. A hála meghatottságával olvassuk az előadók névsorát, melyben olyan excellenc neveket találunk, mint a Vinczehidy Ernőé, Prokopy Imréé, Marton Andoré, Inhoff Józsefé és ide kellene irni az előadók egész névsorát. Szarvasmarha tenyésztés, a műtrágya alkalmazása, növénytermesztés, buzanemesités, cukorrépa termelés, a fogyasztási és értékesitési szövetkezetek, a szövetkezeti biztositás, a kukorica okszerü müvelése szerepelnek az előadások tárgysorozatán, kivétel nélkül olyan téma, mely az okszerü gazdálkodáshoz elengedhetetlen ismereteket ad s olyan problémákat segít megoldáshoz, melyeket a megnehezedett életviszonyok s a föld termelőképességével szemben támasztott fokozott igény állitanak a föld népe elé.

Szálljunk most le a vezércikk kothurnusairól, ne kergessük az álmok biborfelhőit s ne hasogassuk a világtörténelem kasirozott kulisszáit se imával, se átokkal, se követelésekkel. Álljunk oda csöndes szavakkal azok mellé, akik nem a programon tünődnek, nem a problémák köldökébe szegezik tekintetüket, nem azon meditálnak, hogy érdemes-e, nem azzal törődnek, hogy mi lesz fáradságuk bére, hanem dolgoznak, tanitanak, oktatnak szóval és példával s szinte a kezük munkájával s az erejük megfeszitésével emelik egyre magasabbra a Vajdaság agrikulturáját.

Mi irásztal mellett dolgozó városi emberek csak ujsághirekből vesszük néha észre azt a páratlan erőfeszitést, amivel a földnek apostolai végzik missziós munkájukat. Mi csak azt látjuk, hogy hol itt, hol ott, de mindig valahol gyülést, kiállitást, előadást, bemutatást tart a gazdasági egyesület határtalan lelkességü és munkabirásu vezetősége s ahol megjelennek, ott tudást terjesztenek, megjutalmazzák a munkát, bátoritják az iparkodást s utmutatást adnak azoknak, akikben csak a tanulásra való hajlandóság van meg. S alig van már bácskai község, ahol csak a legutolsó években ne jelentek volna meg.

Aki a bácskai és bánáti virágzó gazdaságokat végignézi, melyek a termelést megbénitó s a termelőket elkedvetlenitő kormányintézkedések, adóztatások és agrárreform *dacára* is megtudták őrizni mennyiségi és minőségi tekintetben egyaránt produktivitásuk fokát, akinek gyönyörüséget okoz a megnemesedett állattenyésztés, ami egyike az ország legtöbb értékeket teremtő vagyonának, lehetetlen, hogy ne gondoljon hálával és elismeréssel azoknak hittel, törhetetlenséggel és kitartással végzett munkájára, akik a drága, omlós, zsiros földnek, a szelek kedvező járásának, a napnak és esőnek ajándékai mellé megadták a tudást, a hozzáértést, a szakismereteket, akik bátoritották a kezdeményezést, megjutalmazták a szorgalmat s a föld szeretete mellé odaültették a szivekbe a föld müvelésének szeretetét is.

A mai korban, amikor jelszavakból épitenek várakat, fázisokból öntenek ágyukat, megoldatlan problémák véres fertőjébe szédül bele minden kezdeményezés, a mikor a gyülölet és türelmetlenség ráüt még a dolgozni akaró kezekre is még nagyobb, még őszintébb, még melegebb hálával kell köszönteni és köszönni azt a munkát, amit a föld apostolai végeznek.

Ők a gondolatnak igazi magvetői

A bajor horogkeresztesek fegyveresen kényszeritették Kahr állambiztost, hogy csatlakozzék a müncheni puccshoz

Hitler és Ludendorf fegyveres erővel ellenforradalmi birodalmi kormányt alakitottak Münchenben — Megkezdődött a harc Bajorország és az északi német államok között

Hitlerék a lengyeleknek igérték Keletporoszországot

Münchenből jelentik: Csütörtök este *Hitler* fegyveres csapatai *megszállták a Burgerbrau épületét és benyomultak abba a terembe, ahol Kahr főállambiztos éppen beszédet mondott.* A fegyveres csapatok élén *Hitler* lépett be elsőnek a terembe, aki *elmozditottnak jelentette ki a jelenlegi bajor kormányt és uj kormányt nevezett ki,* amelynek hatalma az egész német birodalomra kiterjed. Az uj kormány tagjai a következők: országos kormányzó *Poehner* volt rendőrfőnök, országos főparancsnok: *Ludendorf* tábornok, védelmügyi miniszter: *Lossow* tábornok, politikai tanácsadó: *Hitler*, rendőrminiszter: *Leisser* rendőrőrnagy.

Ezután bejelentette *Hitler*, hogy a kormányt

német birodalmi nacionalista kormánynak tekinti és felállitják a német nemzeti hadsereget is.

Öt év után — mondotta — *végre elérkezett az a pillanat, amikor Németország ujból dicsőséges és győzelmes birodalommá lesz.*

Hogy történt a puccs?

Münchenből jelentik: A bajor kormány elmozditása drámai jelenetek közt ment végbe. *A politikai gyülés alatt Hitler csapatai megszállták az épületet,* de addig semmit sem tettek, mig *Kahr* főállambiztos be nem fejezte beszédét. Amikor Kahr lelépett a pódiumról, Hitler, aki fegyveres csapataival a tömeg közt tartózkodott, *hirtelen fölemelkedett és harsány hangon bejelentette, hogy kikiáltják a nemzeti diktaturát* Ebben a pillanatban az *acélsisakos fegyveresek sortüzet adtak a mennyezetre,* ami nagy pánikot okozott. Az izgalom közepette *Hitler Ruprecht extrónörökössel szemben az emelvényre lépett és kihirdette, hogy a bajor nemzeti szervezetek elhatározták a nemzeti diktatura kikiáltását.* A köztársaság ötödik évfordulójának napján — mondotta — *megszüntetjük a rothadt német demokráciát, amely Németországot tönkretette és megalakitjuk az uj bajor kormányt.* Ezután *Hitler* parancsot adott a rohamcsapatoknak, hogy

tartóztassák le Knilling miniszterelnököt és Schweyer belügyminisztert,

akik a teremben tartózkodtak.

A gyülésen történtekkel egyidejüleg a nemzeti szervezet fegyveres csapatai

végigvonultak München főutvonalain és a Maximilian-ut kijáratánál Ludendorfot diktátorrá kiáltották ki.

Ugyanakkor *az országos rendőrség megszállta a főpostát és a táviróhivatalt.*

A birodalmi kormány kiáltványa

Berlinből jelentik: A birodalmi elnök rendeletet bocsájtott ki, amely szerint a német védelmi főparancsnokául *Sekt* tábornokot nevezi ki, aki a birodalmi hadügyminiszter végrehajtó hatalmát is gyakorolni fogja.

A birodalmi kormány, amely nagy izgalommal fogadta a müncheni hireket, kiáltványt bocsájtott ki, amely igy szól:

A legnagyobb bel- és külpolitikai szorongatások idején *elvetemült emberek megmozdultak, hogy a birodalmat összezuzzák. Münchenben fölfegyverzett horda megbuktatta a bajor kormányt, letartóztatta Knilling* miniszterelnököt és a bajor nép nevében szakitott a birodalmi kormánnyal. *Ludendorf* tábornokot a német hadsereg állitólagos főparancsnokává, *Hitlert, aki csak nemrég szerezte meg a német állampolgárságot,* a német birodalom vezetőjének nevezték ki. Fölösleges rámutatni, hogy a *puccs-határozatok semmisek, érvénytelenek és aki a mozgalmat támogatja, felség- és hazaárulást követ el.* Ahelyett, hogy a ruhrvidéki és rajnavidéki testvéreinket segitenék, *Németországot szerencsétlenségbe döntik,* tönkretesznek minden kilátást arra, hogy a gazdasági gyógyulás utját egyengethessük. *A birodalmi kormány minden törekvése kárba vész, ha sikerül a tébolyodott vállalkozás,* amelyet *Münchenben megkisérelték.* A német népet, a birodalom legsulyosabb óráiban fölszólitjuk, hogy *szálljon sikra a birodalmi egység, a német rend és német szabadság megvédéséért.* Minden intézkedés megtörtént *a puccs leküzdésére és a rend helyreállitására.* A rendszabályokat kiméletlen erővel végrehajtjuk. A birodalmi kormány nevében: Ebert birodalmi elnök, Stresemann kancellár.

Kahr — Hitler ellen

Berlinből jelentik: A nürnbergi polgármester szikratáviró utján közölte a berlini birodalmi kormánnyal, hogy *Kahr* és *Lossow* tábornokok és *Leisser* ezredes kijelentették, hogy *Ludendorf* és *Hitler* eljárásához való hozzájárulásukat

éjszaka erőszakkal kényszeritették ki tőlük.

A mozgalmat visszautasitják és remélik, hogy az államcsinyt a legrövidebb időn belül leszerelik.

Letartóztatási parancs Ludendorf és Hitler ellen

Stuttgartból jelentik: A miniszterelnök a würtenbergi néphez felhivást intézett, amelyben *a bajor puccsisták minden támogatását Württenberg állam területén megtiltja.* A kormány — mondja a kiáltvány — a katonai parancsnokságokkal egyetértésben *minden módon el fogja fojtani a mozgalomnak Württembergbe való átharapódzását.* A rendőrség elég erős

lesz a nyugalom fenntartására.

A stuttgarti ötödik véderő parancsnoksága közli, hogy *Lassow tábornok és Kahr államiztos szembeszállt a Hitler-szövetséggel. Délbajorországból csapatokat indítottak Münchenbe Hitler ellen. Kahr* bajorországi **államiztos a kerületi** hivatalokat felszólította a legszigorubb utlevél-vizsgálatra. *A nemzeti szocialisták és az Oberland-szövetség valamennyi tagjának letartóztatására kiadták a parancsot. A parancs szerint*

Ludendorfot és Hitlert, bárhol vannak, le kell tartóztatni.

Bambergben a mozgalom helyi vezéreit lefegyverezték.

Szikratáviró jelentések szerint a Hitler elleni küzdelemben *Lassow* és *Kahr* vezetése alatt álló birodalmi védőrség és rendőrség a müncheni kaszárnyákat és középületeket szilárdan tartja.

Csehszlovákia semleges magatartást tanusít

Prágából jelentik: Hivatalos helyről nyert információ szerint *Csehszlovákia a németországi eseményekkel szemben meg akarja őrizni a legszigorubb semlegességet* akár jobboldali, akár baloldali változás következik be Németországban. Az események csak annyiban érintik Csehszlovákiát, ha ellene irányuló fenyegetésre kerülne sor. *Ha polgárháboru tör ki Németországban,* ugy

a csehszlovák kormány csapatokat küld a határra,

hogy megakadályozza a politikai menekültek beözönlését. A csehszlovákiai szociáldemokrata párt e tekintetben teljesen egyetért a kormánnyal. A kommunista párt hajlandó lenne az esetleges németországi proletáruralmat támogatni.

Bécsi jelentés szerint

a bajor nacionalisták egyesülést terveznek Ausztriával

és a német birodalom szétbomlasztására irányuló törekvéseik tekintetében *támogatást várnak a lengyelektől is.* Állitólag

Keletporoszországot Lengyelországnak ígérték, ha semleges marad a németországi eseményekkel szemben és megakadályozza Csehország esetleges beavatkozását.

Hitleréket hir szerint Amerikából az antiszemita milliárdosok látják el pénzzel.

Franciaország nem tűr katonai diktatúrát

A Temps szerint a francia kormány utasitotta a berlini francia nagykövetet, hogy közölje a német birodalmi kormánnyal, hogy *Franciaország nem türne diktatorikus kormányt Németországban.*

Családi dráma Suboticán

Önvédelemből megszurta a férjét

Csütörtökön délután véres családi dráma játszódott le Terkes Kálmán suboticai földmüves Laza Manuzsicseva-ucca 12. szám alatti lakásán.

Délután öt óra tájban ittas állapotban ment haza Terkes, akit felesége szemrehányásokkal fogadott. Szóváltás támadt közöttük, mire az ittas ember ütlegelni kezdte feleségét és az udvaron álló vizzel teli mosóteknő felé hurcolta, hogy belefojtsa a vizbe. Az asszony segitségért kiáltott, majd amikor sikerült kiszabadulni férje kezei közül, beszaladt a konyhába. Terkes utána ment, hogy tovább ütlegelje, az asszony azonban az asztalról felkapott egy kenyérvágó kést és mielőtt férje magragadhatta volna, *beléje szurt.* A kés a balmellen, a sziv alatt hatolt be Terkes testébe, aki *azonnal összeesett.* A lármára összegyült szomszédok értesitették a rendőrséget és a mentőket.

A sulyosan megsérült embert beszállitották a közkórházba, az asszonyt pedig a rendőrség letartóztatta.

Elvették a temesvári szerb-püspökség birtokait

Diplomáciai konfliktus fenyeget Jugoszlávia és Románia közt

Az agrárreform végrehajtása Romániában csak árnyalatokban különbözik a jugoszláviai agrárreformtól. A vezérelv ott az, elvenni a földet s nem kimélik a görög keleti-szerb, a protestáns és a római katholikus egyházak birtokait sem, mig a görög katholikus román egyházakkal szemben sokkal enyhébben hajtják végre az agrárreform rendelkezéseit.

A Bánság kettéosztása következtében a görögkeleti egyházmegyének egy része két zárdával együtt Romániába esett át, a melyet a temesvári püspökség igazgat. A görögkeleti szerb egyházmegyének romániai részén nagykiterjedésü birtokai vannak, amelyek jövedelméből tartották fenn a püspökséget és a két zárdát. A román agrárreformot azonban ugy hajtották végre, hogy az ezernyolcszáz holdnyi szántóföldből és az ezerháromszáz hold kiterjedésü erdőségből mindössze harminc hold szántót és ugyannyi erdőséget hagytak meg a temesvári szerb püspökség birtokában. Ez a szigoru agrárreform a görögkeleti egyházmegye romániai részét létalapjában támadta meg. Ezzel szemben az aradi román zárda ötszáz holdnyi erdőjét nem bántották és nagykiterjedésü szántóföldjeiből is csak ép egy jelentéktelen nagyságu területet sajátitottak ki az agrárreform céljaira.

A román lapok közlése szerint a temesvári szerb püspökség az SHS. királyság kormányához fordult s azt kérte, hogy diplomáciai uton tiltakozzék a szigoru agrárreform ellen és követelje vissza az elvett birtokokat.

Hogy sor kerül-e majd diplomáciai jegyzékváltásra, még nem lehet tudni. Egy bizonyos, hogy a kisebbségek sorsa majdnem mindenütt egyforma. A szerbeknek is van panaszra okuk azokban az államokban, ahol kisebbségben vannak.

A forradalmi Görögországban

Aki bombázni akarta Athént

— A Bácsmegyei Napló kiküldött munkatársától —

Athén, november hó.

A szuboticai Lloyd tanulmányuton levő tagjaival mint a pireusi kereskedelmi kamara vendégei utazom Pirusz kikötőjéből a görög hadiflottához tartozó *Korionleniosz* személyszállitó gőzösön a görög haditengerészet arzenálja felé.

Negyedórás ut után az arzenál közepén, Pireusz kikötőjének első bejáratánál nagy páncélos csatahajó körvonalai tünnek fel; ágyuk torka előre- és hátraszegezve, a hajó orránál, faránál és mindkét oldalán. Messzehordó hajólövegek, harminc centiméter kaliberü ágyuk, kis, tisztelgésre szolgáló mozsarak meredtek ki a páncéltoronyból. Mikor közelebb jutunk a páncéloshoz, az arzenál felől gyorsiramu torpedóüző fut hajónkkal szembe és azt körben megkerüli: az arzenálból küldték ki, a jugoszláviai vendégek hajója elé, tiszteletadás és fogadás jeléül.

Fél kilométerre a *Kilkisz* páncélostól megáll a *Korionleniosz* és a páncéloshoz tartozó nagy motorcsónak szállit át bennünket a hadihajóra.

Demesztichasz fregattkapitány, a páncélos parancsnoka, a hajó tisztikarával együtt szivesen fogadja a hajó jugoszláviai látogatóit és végigkalauzolja őket a hajó minden részében: a fedélzeten, a páncéltornyokban, a tiszti és legénységi lakosztályokon, a drótnélküli távíróállomáson, konyhákon, fürdőkön keresztül és szakszerüen elmagyarázzák a hajó minden részének, felszerelésének, berendezésének, rendeltetését.

A *Kilkisz* a görög hadiflotta legnagyobb egysége. Az amerikai Unió haditengerészete számára épült 1907-ben és a görögök 1914-ben vásárolták meg az Egyesült-Államoktól, amelynek flottájában *Missisipi* néven szerepelt. A hajó legénységi állománya háboruban 700 közlegény és 38 tiszt, a békelétszám ennek a fele. A legutóbbi görög-török háboruban a Kilkiszt a görögök a kicázsiai partvidékek védelmére használták fel.

A görög haditengerészet katonái közt nagy tekintélye van a hajó parancsnokának, *Demesztichasz* fregattkapitánynak, aki fontos szerepet játszik a görög politikai életben is. A forradalmi kormány hive, mindamellett *royalista és ellene van György király detronizálásának.*

Érdekes jelenség általában, hogy mig a görög szárazföldi hadsereg republikánus érzelmü és *Hadzsikiriakosz* tengernagy, a haditengerészet főparancsnoka is a köztársaság hive, addig *a haditengerészet tisztikarának és legénységének legnagyobb része kitart II. György király mellett.* A királypárti haditengerészeknek *Danesztichasz* fregattkapitány a politikai vezére.

A fregattkapitány magas, sovány, nyulánk, borotváltarcu, kékszemü férfi. Alig lehet több negyven évesnél. Sötétkék tengerészuniformisának bluzán kitüntetések szalagjai sorakoznak két sorban egymás alatt. Különösen figyelemmel szemléltem, mert a Kilkisz hajó megtekintése előtt értesültem megbizható forrásból arról, hogy *Demesztichas fregattkapitánynak is nagy szerepe volt abban, hogy az október 13-iki pártközi tanácskozások alkalmával nem proklamálták a köztársaságot.* A tanácskozás során ugyanis *Demesztichasz fregattkapitány a haditengerészet nevében tiltakozott az ellen, hogy puccsszerüen, a parlament megkerülésével döntsék el az ország legfontosabb alkotmányjogi kérdését.* Információim szerint *Demesztichasz* fregattkapitány *közölte a kormánnyal, hogy ha a tanácskozáson a köztársaság azonnali proklamálása mellett döntenek, ugy a Kilkisz 24 kilométerre hordó ágyuival bombázni fogja Athént.*

A fregattkapitány politikai érzelmeire nézve jellemző egyébként, hogy *a Kilkisz parancsnoki szalónjában feltünő helyen lóg II. György király és Erzsébet királyné nagy mellképe,* amely képek Athénben a kormány és a minisztériumok palotáiban sehol sem találhatók.

Royalista érzelmei mellett a hajóparancsnok tántorithatatlan ellensége a konstantinistáknak. Ennek nyiltan kifejezést is adott a Kilkiszen tett látogatásunk alkalmával. Abban a felköszöntőjében, melyet a hajó jugoszláviai látogatóihoz intézett, többek közt a következőket mondotta:

— **Konstantin király és kamarillája** okozta Görögország vesztét és *ők voltak az okai annak is, hogy nemrégiben még barátságtalan volt a viszony a Szerb—Horvát-Szlovén királyság és Görögország között.* A nemzetellenes uralom azonban már megszünt és *a naconalista forradalmi kormány azóta teljes megértéssel együtt dolgozott az önök országával a közös érdekek védelmében.*

Szokatlan az ilyen politikai kijelentés katonai személy részéről, de a viszonyok érthetővé teszik ezt a jelen esetben, mert Görögországban ma a hadsereg irányitja a politikát.

E kijelentés is megerősiti azt a tényt, hogy a szuboticai kirándulóknak a legnagyobb görög hadihajón történt diszes fogadtatása *politikai demonstráció is volt a görög kormány részéről,* amit a Kilkiszen való időzés alatt *Demesztichasz* hajóparancsnok kijelentéseivel és magatartásával még inkább ki akart emelni.

Farkas Frigyes

A mintagazdaságok sorsa

A vajdasági radikális képviselők az agrárreformminiszter ellen

Az agrárreform miniszter — mint megirtuk — egyik legutóbbi rendeletével halálos csapást mért a Vajdaságban még meghagyott mintagazdaságokra s ugyanakkor ugy rendelkezett, hogy a községek tulajdonában levő földekből is agrárreform célokra ujabb területeket kell igénybe venni. Ezekkel a rendelkezésekkel tudvalevőleg a vajdasági radikális képviselők sem értettek egyet s ezek erélyes akciót inditottak, hogy a miniszter a két intézkedést vonja vissza. Az akció eddig nem vezetett még pozitiv eredményre, mert a vajdasági képviselőknek nem volt alkalmuk a parlamenti szünet és a képviselők Beogradból való távolléte miatt a radikális klub elé vinni az ügyet, azonban értesülésünk szerint van némi kilátás arra, hogy a vajdasági képviselők mozgalma nem marad eredmény nélkül.

Beavatott helyről szerzett információnk szerint a vajdasági radikális képviselők a radikális klub ülésén formai kifogást is tesznek Simonovics miniszter rendelete ellen, mert annak kibocsátására *a miniszter tanácsi jóváhagyás nélkül a miniszternek nem volt meg a joga.* A vajdasági képviselők ezen az alapon azt akarják elérni, hogy a kérdést utólag tárgyalja le a minisztertanács. A képviselők abban biznak, hogy a kormány bizonyára nem akar a radikálispárton belül ellentéteket teremteni, *azt remélik, hogy a minisztertanács nem fog az agrárminiszter rendeletéhez hozzájárulni,* annál kevésbé, mert az prejudikál a még vitás és éppen a vajdasági radikális képviselők által erősen támadott uj agrárreform-törvénynek is.

A vajdasági képviselők azonban, ha a minisztertanács nem akarná dezavuálni Simonovicsot, *készek nyiltan is szembehelyezkedni az agrárminiszterrel, akinek agrárpolitikáját a Vajdaságra nézve károsnak tartják.* Minthogy a vajdasági képviselők állásfoglalása a radikálispártra és a kormányra nézve nem lehet közömbös, a képviselők feltét-

lenül számitanak arra, hogy az agrárügyekben eredményt tudnak elérni.

Az elsőfoku agrárhatóságok azonban egyelőre még zavartalanul folytatják az agrárminisztérium uj rendeletének végrehajtását és a még meglevő vajdasági mintagazdaságokból sorra lefoglalják a supermaximumot. A legtöbb helyen folyamatban van az agrárrevizió is, a mely ugyanazt a célt szolgálja, mint az ujabb földek igénybevétele, ugyanis a már kiosztott földeket is vissza akarják venni az illetéktelen egyénektől, hogy a lényegesen felszaporodott ujabb igénylőknek és a szerbiai földnélkülieknek osszák fel a felszabaduló és ujonnan lefoglalt földeket.

Az agrárhatóságok állandóan azt hangoztatják, hogy az ujabb földeknek agrárcélokra való igénybevétele feltétlenül szükséges, mert az igénylőket enélkül nem tudnák kielégiteni. A vajdasági radikális képviselők ezzel szemben rá akarnak mutatni arra, hogy *az agrárminisztérium által korábban lefoglalt földek nagyrésze még érintetlen* és igy elsősorban ezeket lehetne az igénylők között felosztani.

A vajdasági radikális képviselők a legközelebbi napokban megtartandó értekezletükön beszélik meg akciójuk részleteit.

Csökkentik

a miniszteriumok költségvetését

A pénzügyi bizottság ülései

Beogradból jelentik: A parlament tagjainak lengyelországi utja körül váratlanul komplikációk merültek fel. Az utra jelentkezett képviselők közül ugyanis többen visszaléptek a kirándulástól ugy, hogy attól lehetett tartani, hogy a lengyelországi látogatás elmarad. Ebben az ügyben pénteken délelőtt a parlament elnöksége a pártok vezetőivel együtt tanácskozást tartott, amelyen az ellenzéki pártok azzal indokolták képviselőiknek utazástól való lemondását, hogy a látogatáson sem a parlament elnöksége, sem a kormány egyetlen tagja nem vesz részt. Hosszabb vita után *Nincsics* külügyminiszternek mégis sikerült a képviselőket az utazásra rábirni. Ez alkalommal a külügyminiszter a kirándulás résztvevői előtt hosszabb expozét tartott a S. H. S. királyságnak Lengyelországhoz való viszonyáról, hogy magatartásukat eszerint szabhassák meg. Végül is abban állapodtak meg, hogy a képviselők szombaton reggel utaznak el Beogradból és Ausztrián és Csehszlovákián át mennek Varsóba. A kiránduláson 26 képviselő és négy ujságiró vesz részt.

A pénzügyi bizottság tárgyalásai

Pénteken a pénzügyi bizottságnak egyes albizottságai ülést tartottak, melyen a költségvetésről tárgyaltak. Az első albizottság a törvényelőkészitő minisztérium költségvetését tárgyalta le. A költségvetés eredeti tervezetét jelentékenyen redukálták, ugy, hogy az eredeti előirányzatnak körülbelül csak a felét hagyták meg. A minisztériumnak csak annyi tisztviselőt hagytak, amennyi a minisztérium likvidálására szükséges. Ugyanennek a bizottságnak kellett volna letárgyalni a külügyminisztérium költségvetését is, azonban a tárgyalását elhalasztották. A második albizottság a pénzügyminisztérium költségvetésének a tárgyalását folytatta és azt minden változtatás nélkül elfogadta. A harmadik albizottság a közlekedésügyi minisztérium **költségvetését** vette tárgyalás alá. **Az ülésen az ellenzék több kérdést intézett a miniszterhez a vasuti tarifa felemelésére vonatkozólag.** A miniszter válaszát a bizottság tudomásul vette. Jó benyomást keltett az, hogy a minisztérium a költségvetést már centralista alapon dolgozta ki.

A minisztertanács pénteken este egész kilenc óráig ülésezett és kisebb jelentőségü **ressort-kérdéseket** intézett el. Ezután dr. *Kojics* kereskedelmi miniszter részletes expozét tartott az ország külkereskedelmi helyzetéről, amelynek meghallgatása után a minisztertanács a kormány négy tagjából álló bizottságot alakitott a még függőben levő kereskedelem-politikai kérdések tanulmányozására.

A Tisza-parti rablógyilkosság főtárgyalását Sentán tartják meg

Főtárgyalás a sentai városháza nagytermében és a Tisza-parton

Pénteken délelőtt féltiz órakor feltüzött szuronyu börtönőr alacsony termetű, ősz bajuszu, sápadt öreg embert kisér a büntető tárgyalási terembe: *Tóth* Mátyás, *a sentai rablógyilkos.*

Az öreg megáll a vádlottak padjánál és félve tekint maga körül. Nagyon értelmes ember benyomását kelti.

Pár perccel később — ugyancsak szuronyos börtönőr — egy feketébe öltözött, csontos, sovány nőt kisér a terembe: *Poják* Erzsébet, akit szintén rablógyilkossággal vádol az ügyész.

Ő is odaáll a vádlottak padjához, de nem közel *Tóth* Mátyáshoz. A nő sokkal nyugodtabbnak látszik, mint a férfi.

Pavlovics István törvényszéki elnök, a büntetőtanács elnöke megnyitja a főtárgyalást:

Az általános kérdések során *Tóth* Mátyás vádlott kijelenti, hogy 66 éves, római katholikus. Sentán született, ott is lakik. »ügynök *voltam*«, — mondja rezignációval, — 20 év óta. Büntetve még nem volt.

Elnök: Milyen iskolákat végzett?

— Nem végeztem iskolákat, két télen jártam az ábécésbe.

— Vannak gyermekei?

— Igen, hat. A legkisebb öt éves, a legidősebb 45 éves. Poják Erzsébettel nincs összeházasodva. A gyerekek első és második feleségétől származnak. Két év óta özvegy.

Az elnök kérdésére kijelenti, hogy nem kiván külön védőt és megnyugszik a hivatalból kirendelt *Petrovics* Márkó dr. védő személyében.

Ezután *Poják* Erzsébet vádlott általános kihallgatása következett. A nő sokkal mélyebb hangon beszél, mint a férfi. Kijelenti, hogy Sentán született, ott is lakik, 38 éves, hajadon, varrónő. Nem volt még büntetve.

Ezután *Singer* Béla dr. védőügyvéd — hivatkozással a büntetőtörvénykönyv 225. szakasza első pontjára, valamint a büntető perrendtartás 306. szakasza 4-ik pontjára — inditványozza, hogy a két vádlott cselekményének pontos és hiteles kideritése és megállapitása végett a biróság az egész tárgyalást Sentán tartsa meg és szálljon ki a gyilkosság helyszinére is.

Vasziljevics Ljuba dr. államügyész, a közvád képviselője nem ellenzi az inditványt, mire a biróság meghozza a végzést, hogy az egész tárgyalást Sentán tartja meg és kiszáll a gyilkosság szinhelyére is.

Ezzel véget ért a Suboticán tartott főtárgyalás.

Sentán *szombaton* reggel 9 órakor kezdődik a főtárgyalás a városháza tanácstermében.

*

A sentai tárgyalásról a Bácsmegyei Napló vasárnapi száma kimeritő riportot közöl s közli a helyszinen készült fényképfelvételeket is.

Magyar-bajor puccsszövetség

A magyar fajvédők bajor csapatokkal akarták eltávolitani a magyar kormányt — November végére tervezték Ulainék a puccsot — Magyar rohamcsapatokat is szerveztek

Budapestről jelentik: A fajvédőknek *Ulain* Ferenc nemzetgyülési képviselő vezetésével irányitott puccskisérlete ügyében a rendőri nyomozás már lényegesen előrehaladt. A rendőrség megállapitotta, hogy

a fajvédők külföldi fegyveres segitséggel akarták maguknak megszerezni a hatalmat,

és hogy ennek az akciónak irányitásában kik vettek részt. A főkapitányság hivatalos jelentése megállapitja, hogy *Ulain* Ferenc és társai *a jelenlegi kormányrendszert erőszakkal meg akarták változtatni* és bajor irreguláris csapatok felhasználásával az *általuk egyedül célszerűnek tartott« uj kormányt akartak hatalomra juttatni.*

Bár a budapesti rendőrség hivatalos jelentése kizárólag a bajor nacionalista szervezetekkel való szövetkezéssel hozza kapcsolatba Ulainék ügyét és *Rakovszky* Iván belügyminiszter is megerősitette azt a hirt, hogy

a fajvédők november végére csapatokat és tiszteket kértek Bajorországból a puccs kereszttüzitelére,

mely csapatok fölött a magyar vezetők rendelkeztek volna, számos jel arra mutat, hogy *a puccskisérletnek messzebbmenő céljai is voltak. A letartóztatottak érdekében olyan előkelő politikusok interveniálnak,* akiknek a személyéből következtetni lehet arra, hogy

a puccskisérletbe a szabad királyválasztók is bele vannak keverve.

A nyomozás kiterjed ebben az irányban is, azonban egyelőre minden erre vonatkozó részletet szigoruan titokban tartanak.

Szerződés a fajvédők és a bajor nacionalisták között

Amikor *Ulain* képviselőt a belügyi nyomozóhivatal közegei a határnál a vonaton föltartóztatták és megmotozták, aktatáskájában két példányban legépelt, több oldalra terjedő, német szövegü szerződést találtak, amely a bajor horogkeresztesek és *egy létesités alatt álló magyar hasonló szervezet fegyverbarátságának megkötéséről szólott.* A magyar szervezet neve a szerződésen németül igy hangzott: *Völkisch Nazionale Aktion Ausschuss.* A szerződés magyar részről alá is volt irva, *Ulain* Ferenc, dr. *Szemere* Béla és *Bobula* Titusz irták alá.

A szerződést Ulaintól azonnal elvették és illetékes helyre juttatták, amely azután utasitást adott a rendőrségnek, hogy Ulain mentelmi jogának figyelmen kivül hagyásával, mivel tettenérés esete forog fenn, azonnal vegyék őrizetbe. Ezzel egyidőben fogták el *Szemere* Bélát és *Bobula* Tituszt.

November végére tervezték a puccsot

Az előkészületeket egyrészt közvetlenül *Ulain* intézte, másrészt állandó futárszolgálat révén beszélték meg a müncheniekkel tennivalóikat. Ulain — mint a rendőrség ezt megállapitotta — gyakrabban utazgatott külföldre és ilyenkor mindig azt állitotta, hogy banküügyekben utazgat. Mint azonban kiderült, ilyen alkalmakkor *megbeszéléseket folytatott bajorországi társaival.* A megbeszélések és az előkészületek már annyira előrehaladtak, hogy *tervük végrehajtását november végére határozták el.* Addig is hetenként egy-két futárt küldtek Bajorországba, azonban olyan óvatosak voltak, hogy *sohasem irásbeli üzenetet küldtek, hanem csak egy-egy megbizható emberük utján szóbeli üzenetváltások történtek.*

A részletes tervek

A megbeszélések szerint Bajorországból öt, de legfeljebb *tizezer főnyi irreguláris katonaság érkezett volna Budapestre.* A megbeszélések szerint ez az irreguláris csapat lassanként szállingózott volna Budapestre és *november vége előtt már teljes számban készen állottak volna.* A bajorok parancsnokául *Ulainék egy megbizható katonát állitottak volna a csapat élére.* Ennek a katonának a személyére vonatkozóan Ulainék már terveket is szőttek, a tervbevett személyeket azonban Ulain kihallgatása alkalmával nem volt hajlandó elárulni.

Magyar rohamcsapatokat is szándékoztak toborozni

A fajvédők *elhatározták, hogy magyar csapatokat is szerveznek.* A horogkeresztesek Sturmtruppejának a mintájára, *rohamcsapatokat szándékoztak toborozni.* A rohamcsapatok toborzásához is azokat akarták fölhasználni, akik ilyen kalandos és merész vállalkozásokra már a multban is kaphatók voltak és ezek között szerepeltek olyanok is, akiknek a neve *politikai bűncselekményekkel kapcsolatban sokat szerepelt már a nyilvánosság előtt.* Az Ébredő Magyarok tagjaival is érintkezésbe léptek.

Részletes tervek a hatalom átvételéről

Szervezkedésük erőszakos végrehajtásának minden egyes mozzanatára *pontos haditervet készitettek. Az első dolgok között szerepelt a jelenlegi kormánynak az eltávolitása.* Az uj kormánynak állitólag *Gömbös* Gyula lett volna a miniszterelnöke, *Eckhardtnak* a külügyminisztériumot szánták volna, *Ulain* a belügy, dr. *Szemere* Béla a népjóléti és állitólag *Kiss* Menyhért közoktatásügyi miniszter lett volna. A pucsisták készitettek *egy fekete listát is, amelyen több közéleti férfi szerepelt, akiket internálni kellett volna.* A cél egy erőszakos diktatura közvetlen megteremtésére irányult. *Azt tervezték, hogy véres pogromokat fognak rendezni, sok ezer embert letartóztatnak és a legvadabb terrorral erősitik meg a puccs után uralmukat.* Nemcsak a jelenlegi kormánynak megbuktatására törekedtek, hanem teljes rendszerváltozást akartak keresztülvinni s *Magyarország jelenlegi egész alkotmányos berendezését tökéletesen megváltoztatni szabad királyválasztó alapon, a Habsburg-legitimisták teljes lehetetlenné tételével.*

A magyar kormány már augusztusban tudott Ulainék tervéről

A nyomozás folyamán kiderült, hogy *Rakovszky* Iván belügyminiszter és a rendőrség vezetői már augusztus 2-án tudtak arról, hogy a fajvédők — állitólag Hittlerék segitségével — komoly pucsra készülnek

Budapesten. Akkor kezdték figyelni a fajvédők Münchenbe utazgató megbizottait, azonban a szerződésszerü okmányt akkor nem tudták megszerezni és igy a nyomozás elhuzódott egész mostanig, amikor *Hittlerék müncheni puccsának a sikere már a legközelebbi napokban kirobbantotta volna a budapesti puccsot is.* Hittlerék puccstervéről Ulainék is tudtak.

A rendőrségen nagyon előkelő politikusok akartak közbenjárni *Ulain* és társai érdekében, azonban a rendőrség nem engedte meg, hogy bárki is érintkezzék a letartóztatottakkal., hivatkozva a belügyminiszter iróasztalán fekvő sajátkezü irásos bizonyitékára, mely *a rendőrség véleménye szerint sulyos hazaárulási okmány* és igy minden közbenjárás hiábavaló. *Ulaint* és társait pénteken átadták az ügyészségnek.

Hogyan hajtották volna végre a puccsot?

Ulain kihallgatását péntek délelőtt folytatták, azonban vallomásában azt hangoztatja, hogy *szó sem volt fegyveres akcióról, csupán nacionalista mozgalmat szerveztek.* A rendőrségnek azonban komoly adatai vannak arra nézve, hogy a társaságnak *elrejtett fegyverkészletei is vannak,* amire azonban eddig nem akadtak rá. *Ulain* lefoglalt irásai között talált a rendőrség jegyzőkönyveket, amelyek a szerződést megelőző tárgyalásokról szólnak és a melyekből kiderül, hogy *tizenkét rohamcsapatot akartak szervezni* német mintára. A rohamcsapatok Budapesten és főképpen *Kecskeméten* alakultak volna meg *Héjjas* Iván szervezésével és *onnan vonultak volna Budapestre.*

A puccsisták megállapitották azt is, hogy mely középületeket kell megszállni és kiket kell letartóztatni. A letartóztatandók névsorán elsősorban a kormány valamennyi tagja szerepelt és különösen szigoru intézkedések készültek *Bethlen* miniszterelnök ellen.

A jegyzőkönyvek tanusága szerint a budapesti rohamcsapatok megmozdulásával egyidejüleg kellett *volna* a külföldi rohamcsapatoknak is betörni Magyarországra.

Kém, vagy bankdirektor?

Radics-párti és magyar kémeket fogtak Pélmonostoron

A »Bácsmegyei Napló« közölte, hogy a pélmonostori határrendőrség a már huzamosabb idő óta megfigyelt *Bischof* József osijeki kereskedősegédet tettenérte, mikor Főherceglak fölött át akarta lépni a magyar határt. Bischof letartóztatásakor bevallotta, hogy Radics-párti oldalról nyert megbizás folytán több izben volt Magyarországon, hová leveleket továbbitott. Vallomása alapján letartóztatták *Vice* Lajost, a Prva Hrvatska Stedionica osijeki fiókjának igazgatóját, kit Pélmonostorra kisértek, ahol szembesitették Bischoffal. Bischof a szembesités alkalmával is fentartotta vádjait. Vice tagadta, hogy a vádakhoz valami köze is volna és kijelentette, hogy *Bischofot soha életében nem látta.* Bischof ezzel ellentétben kijelentette, hogy Vice tudott arról, hogy ő megbizatásban gyakrabban Magyarországon járt, sőt néhány izben személyesen is jelen volt, mikor a megbizatást kapta.

A pélmonostori határrendőrség az összes aktáit áttette a sombori katonai ügyészséghez, amely tovább folytatja a nyomozást. *Vice* bankigazgatót, kihallgatás céljából, a sombori katonai ügyészséghez kisérték át.

A pélmonostori határrendőrség, amelynek kémek elleni buzgalmát a leggyakrabban koronázza az utóbbi időben siker, elfogott egy *Tályos Ernő* nevü egyént akkor, mikor az magyar határt át akarta lépni. Tályosnál a határrendőrség iratokat talált, melyek állitólag azt igazolják, hogy Tályost — kémkedés céljából — Budapestről küldték Jugoszláviába. A nyomozást ez ügyben is folytatják.

Itélethozatalra ezekben a kémkedési ügyekben legritkább esetben szokott sor kerülni, mert a birói vizsgálat rendszerint azt állapitja meg, hogy a határrendőrségek tulbuzgók a leleplezésben s egyes közegek kiválóan erélyesek a vallatásban.

Most, amikor az ország egyik legtekintélyesebb pénzintézetének vezető tisztviselője, a Prva Hrvatska Stedionica osijeki fiókjának igazgatója van belekeverve egy kémkedési históriába, a közvélemény természetesen még nagyobb érdeklődéssel várja, hogy a vádakat a birói vizsgálat mennyiben igazolja.

A Szimplon-expressz összeütközött egy tehervonattal

Vasuti karambol Orom és Bogaras között

Csütörtök éjszaka tizenkét óra tájban a Subotica-sentai vonalon levő Orom és Bogaras állomások között, a nyilt pályán *a Zsombolya felé menő Simplon-express összeütközött a Suboticára tartó 7041 számu tehervonattal.*

Az összeütközés, mely szerencsére nem követelt emberáldozatot, ugy történt, hogy a Simplon expreszt, amely menetrend szerint tudvalevően Sentáig csak Békován áll meg, minthogy időközben vele szemben a 7041 számu tehervonat megjelent a vonalon, *Orom állomáson megállitották.* A vonat személyzetének — a mozdonyvezetőnek és a vonatvezetőnek — az oromi szolgálattevő tisztviselő átadta a parancsot, a mely szerint a 7041 számu vonattal Bogarason találkoznak, ahol a tehervonat bevárja a Simplon-expreszt. A mozdonyvezető a kapott parancs értelmében rendes menetsebességgel indult Bogaras felé. Utközben nem messze Bogarastól — a piros jelzőlámpánál *észrevette, hogy a vonalon szembe a Simplonnal egy vonat jön, amely alig pár száz méterre van csak az expresstől. Rögtön müködésbe hozta a gyorsféket* s ugyanakkor a szembejövő mozdonyvezető is, aki szintén észrevette a közeledő Simplont, *jelt adott a tehervonat fékezőinek, hogy állitsák meg a vonatot.* A két mozdonyvezetőnek gyors és nyugodt közbelépéssel sikerült elérni azt, hogy *mire a két mozdony összeütközött, a vonatok már olyan minimális lassusággal mozogtak, hogy nagyobb zökkenésen kivül semmi komolyabb baj nem történt.* Egyedül a tehervonat vezetője: Stapulya Milorád sebesült meg könnyebben, aki az összeütközés következtében kiesett a személyzeti kocsiból.

Az összeütközés után a tehervonat visszatolatott Bogaras állomásra, utána a Simplon kisebb késéssel folytatta utját Senta felé.

A vasutigazgatóság, amelyet azonnal értesitettek a karambolról, pénteken vizsgálatot inditott, hogy az összeütközésért melyik állomást terheli a felelősség.

Likvidálják Bácsmegyét

Kedden a tartományi főispán veszi át a vármegye vezetését

A kerületi tartományok ügyében már régebben megjelent rendelet értelmében a kerületi főispánságok az egész ország területén megkezdik müködésüket. Ebben az ügyben — mint Novisadról jelentik — *Szliepcsevics* Milán bácskai tartományi főispán a legutóbbi napokban Beogradban járt és ott tárgyalásokat folytatott *Vuicsics* belügyminiszterrel és *Alexijevics* Mita államtitkárral, a BBB. osztály főnökével. E tárgyalások eredményéről a *Bácsmegyei Napló* munkatársának a novisadi főispáni hivatalban a következő felvilágositást adták:

— A napokban kapta meg a főispáni hivatal azt a rendelkezést, hogy *a tartományi főispán vegye át a belügyminiszterium ügykörébe tartozó ügyeket.* Bár a tartományi főispánságnak nyolc ügyosztálya lesz, a többi ügyek átvételéről nem történt még döntés. *Szliepcsevics* Milán főispán ennek alapján megtette az intézkedéseket, hogy *az ügyek vezetését a bácskai alispántól átvegye, ami kedden meg is fog történni.*

A tartományi főispán kinevezése *Szliepcsevics* Milán novisadi főispán személyében — mint ismeretes — már régebben megtörtént. Szliepcsevics azonban eddig csak a novisadi főispáni teendőket látta el, mig a bácskai főispáni teendőket az alispán végezte. Most a főispán az egész közigazgatást átveszi az alispántól, ugy, hogy ez utóbbi a jövőben nem önállóan, hanem mint a tartományi főispán helyettese jár el.

A tartományi főispánság müködésének megkezdése egyelőre *nem hoz változást a megyei közgyülés és a megyei bizottságok további munkája tekintetében.* Ezek mindaddig folytatják müködésüket, mig a tartományi gyülést a tartományi választás alapján meg nem alakitják. Ennek az időpontjáról még eddig nem történt döntés.

A tartományi beosztás életbeléptetésével a Tiszamelléket, — Zenta, Stari-Becsej, Zsablya és Titel járásokat a beogradi tartományhoz csatolják. Erre vonatkozóan Szliepcsevics főispán már meg is kezdte a tárgyalásokat Alexievics Mitával, a BBB. osztály főnökével, mint Beograd kinevezett tartományi főispánjával.

A jövőben a tartományi főispán fogja ellátni a novisadi, suboticai és sombori főispáni teendőket is. Ez azonban egyelőre nem idéz elő változást a jelenlegi adminisztrációban, mert a sombori főispáni hivatal munkakörét a sombori polgármester veszi át, Subotica város főispánja is megmarad hivatalában.

Még nincs végleges döntés arról, hogy *tartomány székhelye Noviszad, vagy Sombor lesz-e.* A tartományi fölosztásról szóló törvény ugyan Noviszadot jelöli meg székhelyül, azonban Somborban erős mozgalom indult meg, hogy ott hagyják meg a főispáni hivatal székhelyét. E tekintetben rövid idön belül végleges határozatot fog kérni a kormánytól a tartományi főispán.

Intézkedés fog történni rövid időn belül a *tartományi főispánság személyzetének* kérdésében is. A főispán ez ügyben néhány napon belül javaslatot fog tenni a belügyminiszteriumnak. A tartományi főispánság a megyei tisztviselők egy részét átveszi, egy részüket rendelkezési állományba helyezi, ezenkivül meghagyják állásukban a kisebb közigazgatási teendők ellátásához szükséges létszámu tisztviselőket is.

Vizsgálatot rendeltek el a sentai rendőrség ellen

Sentáról jelentik: Október hó harmadikán *Milenkovics* Dragutin horgosi tanitó Sentáról haza akart utazni Horgosra. Mig a vonatot várta, a vasuti étteremben borozgatott, ahonnan meglehetős ittas állapotban ment ki a perronra. A perronon szolgálatot teljesitő rendőr felszólitotta, hogy menjen be a váróterembe, mert a perronon senkinek sem szabad tartózkodni. Milenkovics ellenszegült a rendőr felszólitásának, majd torkon ragadta a rendőrt, akit fojtogatni kezdett. A pályaudvari rendőrség erre Milenkovicsot letartóztatta és bekisérte a rendőrfőkapitányságra, ahonnan másnap szabadon engedték.

Milenkovics amint visszaérkezett Horgosra, feljelentést tett a belügyminisztériumban a sentai rendőrség ellen, mert — állitólag — megverték. A feljelentésre a belügyminisztérium vizsgálatot inditott és a vizsgálat lefolytatására Jovanovics belügyminiszteri inspektort kiküldte Sentára. Jovanovics inspektor csütörtökön érkezett meg Sentára, ahol azonnal megkezdte a vizsgálatot a feljelentés ügyében.

Ez az első eset, amely azt mutatja, hogy kezdik komolyan venni a belügyminiszternek azt a rendeletét, amelyben megtiltja, hogy a rendőrök és csendőrök a letartóztatottakat megverjék.

Az antant tiltakozik

a német trónörökös hazatérése ellen

Párisból jelentik: A Hágában székelő nagyköveti értekezlet csütörtökön tárgyalta azt az angol javaslatot, hogy *a szövetségesek lépést tegyenek a németalföldi kormánynál a volt német trónörökös Németországba való visszatérésének meggátlása céljából.* Az értekezlet elhatározta, hogy a szövetséges kormányoknak ebben az értelemben való lépések megtételét javasolja. Az értekezlet egyuttal e kérdéshez több észrevételt füzött, amelyeket azonban egyelőre titokban tartanak.

A *Temps* szerint kétséget kizáró módon megállapitották, hogy a német birodalmi kormány még a szocialista miniszereknek a kabinetből való kiválása előtt, a volt német trónörökösnek emberiességi okokból megengedte a Németországba való visszatérést és oelsi birtokán való letelepedését. A lap szerint a nagyköveti értekezlet mai ülésén résztvett *Foch* tábornagy is vezérkari főnökével és egy angol ezredes.

CIRKUSZ

Hogyan mondják el a viccet?

Felszáll egy ur a villamosra. A kalauz odalép hozzá és igy szól:

— Kérem a jegyet!

Az utas szó nélkül átnyujtja, mire a kalauz, akinek gyanus a jegy, megnézi jobbról, megnézi balról, azután visszaadja:

— Tessék másikat váltani, ez nem jó.

— Mit okoskodik, — kiabál erre az utas felháborodva — *három hét óta mindig jó volt*, mért ne lenne éppen most jó?

Ez az alapvicc, szóról-szóra, ugy, a hogyan régi kalendáriumokban és az élclapok huszonöt esztendő előtti évfolyamaiban olvasható. Jó vicc. Harminc **év óta mindig jó volt**, mért lenne éppen most rossz? Arra mindenesetre jó, hogy bemutassuk segitségével a főbb vicc-elmondó tipusokat. A viccet ugyanis mindenki másképpen adja le, egyénisége, természete, vérmérséklete, egészségi és családi állapota, sőt felekezeti viszonyai szerint. Zsidó viccet például csak keresztény tud igazán jól előadni. A fenti viccet

az óvatos ember

igy mondja el:

— Hallottam ma egy nagyszerü viccet a ravasz pasasról, aki felszáll a villamosra.... ha ismeritek, szóljatok, nem szeretném hiába elmondani.... na és amikor a kalauz elveszi tőle a jegyet... Nem, nem, minek meséljem, ha ugy is ismeritek, na ne udvariaskodj, te marha, mondd csak meg nyugodtan, ha hallottad már, semmi értelme sincs, hogy elismételjem.... hogy mondod kérlek?.... hogy leugrik a villamosról? Dehogy, ez nem az, akkor mégis elmesélem. Hát szóval a kalauz elveszi tőle a jegyet és aszongya, hogy aszondja.... Szóval mégis ismeritek? hagyjuk abba, nincs valami unalmasabb, mint egy öreg viccet másodszor hallani, vagy pláne harmadszor.... tudom jól magamról, én se szeretem.... különben is, ha látom, hogy csak egy valaki van a társaságban, aki ismeri a viccet, már nem is tudom elmondani... Te nem, de a Lajos ismeri, ugye Lajos? Hogy mondod? Igen, igen.... nem, nem.... Másképp megy a vicc, mint ahogy te hallottad, én ugy tudom, hogy az utas erre azt mondja: »ha három hét óta mindig jó volt, éppen most lenne rossz?« Szóval nem ezt a viccet ismered? Az más, várjatok, akkor mégis elmondom....

Aki elneveti a viccet:

— Bruhhaha.... szóval felszáll a villamosra egy egyén és a kalauz végignéz a jegyén—— bruhhaha....haha.... »Nem jó a jegy«, kérdi az utas, »mért ne lenne johohó«.... bruhhaha.... höhöhö.... c. c. c.... »mért ne lehhehehhenne«.... bruhhaha.... hehhehehhe.... *(félóráig röhög és mielőtt még a poént elmondaná, kijelenti)*.... az orvosom különben megtiltotta, hogy vicceket meséljek, mert attól kell tartani, hogy megül a guta.... megöl ez az átkozott röhögés.... Bruhhaha.... nem tudom visszatartani, ha eszembe jut, hogy mit mondott az az alak a kalauznak.... höhö.... *(Rosszul lesz.)*

A családfas:

— Ismered szegény megboldogult Bandi bácsit, ugye.... Nagy kujon volt az öreg, vele történt ez a pompás eset, amikor fölment kilencvenhatban a kiállitásra és villanyosra ült egyszer a Kerepesi-uton. Nem a Füleki Bandit gondolom, hanem az öreg Bandi bácsit.... Nem ismerted? Kár, akkor nem is tudod gutirozni az esetet, ha ismernéd az öreget, elmondtam volna, mert nagyon jellemző. *(Természetesen mégis elmondja.)*

Aki németül mondja:

— Der Feri einmal felugrik auf dem elektrische mit einer átszálló-jegy und dann kommt der konduktör és mondja neki: »Ez a jegy nem jó.« »Warum«, fragt der Feri, »nem értem, warum nicht gültig? Seit drei hét óta mindig jó volt, und grod jetzt nem jó.« *(Ha nevetnek a hallgatók, hozzáteszi.)* Megjegyzem, a vicc németben sokkal jobban jön ki....

A poengyilkos:

— Felszáll valami alak a villamosra egy elhasznált jeggyel és amikor a kalauz megvizsgálja a régi jegyet és megállapitja róla, hogy már nem jó, az illető szemtelenül igy szól: »Nem értem, mit akar maga tőlem, amikor három héttel ezelőtt megváltottam ezt a jegyet akkor semmi kifogása sem volt ellene a kalauznak, és azóta is állandóan használtam.

Aki tulmegy a poénon:

— Az utas a kalauznak, aki kifogásolta a jegyet, hogy nem jó, azt felelte: »Dehogy nem jó, három héten keresztül jó volt, pont most lenne rossz. De most jött csak a java. A kalauz rendőrt hozatott és leszállitotta a piszok bliccelőt a villamosról. Ha láttátok volna, milyen arcokat vágott....

A szórakozott:

— Egy öreg kereskedőnek a kalauz visszaadja az átszállójegyet, azzal, hogy nem jó. A kereskedő csodálkozik ezen és vitatkozni kezd a kalauzzal arról, hogy jó a jegy. *(Csodálkozik, hogy a hallgatók nem nevetnek a viccen és amikor észbekap hozzáteszi.)* Tudniillik, azt elfeleitettem mondani, három héttel előbb vette a jegyet és akkor még jó volt.

Akinek másról jut eszébe:

— Apropónem: zöld kakadu. A zöld kakaduról jut eszembe a következő vicc. *(Elmondja a viccet, aminek természetesen semmi köze sincs a korábbi viccben szereplő zöld kakaduhoz, azután igy szól.) Apropopó:* villamosjegy. Mi különbség van a majom és a zongora között?

A preciz:

— Kedden délután félháromkor történt a következő eset a 46-os villamoson.... már több is volt különben, mint félhárom, lehetett három óra tiz perc... most jut eszembe egyébként, hogy hétfőn volt a dolog, nem kedden. Szóval felszáll egy középkoru, jólöltözött ur a kocsira és a 218-as kalauz, magas, barna, angolbajuszos fiatalember azt mondja neki a Rákóczi-ut sarkán.... Hopp, a 46-os kocsi a Felsőerdősoron jár és nem a Rákóczi-uton.... ugylátszik mégsem a 46-oson folyt le a beszélgetés, hanem a 15-ösön, vagy a 17-esen.... nem, már emlékszem, egy 25-ösön, ami Kőbányáról megy Óbudára... *(Vitatkozni kezd az egyik hallgatóval, hogy a 15-ötös menet vagy jövet megy át a Margit-hidon. Félóra multva.)* Most nincs már időm, de holnap majd elmondom a viccet.

Az illető, akivel az eset történt:

— Délelőtt, ahogy felszálltam a villanyosra és átadtam átszállójegyem a kalauznak, azt mondta, hogy a jegy nem jó. Tudtam, mire céloz és hiszen tudjátok milyen slágfertig vagyok, azt feleltem erre neki.... Mit mondsz? Hogy három hét óta jó volt?.... Honnan tudod, hogy ezt feleltem? Ki van zárva, hogy ez egy régi vicc lenne, kérlek most történt velem alig másfél órája, még ki sem hült. Az Aranka, aki délben elutazott Abesszíniába, pár évre, az is hallotta.

Aki már variálja:

— A nagynénim azt mondta ma az ingemre, hogy piszkos. Tudjátok mit feleltem neki? Azt, hogy három hete hordom és senki se mondta még, hogy piszkos, miért lenne most egyszerre piszkos? *(Észreveszi, hogy a vicc nem a legelőnyösebb szinben tünteti föl.)* A dolog különben nem is velem történt, hanem a Lipóttal.

Végül, aki elfeleiti a poent:

— Hallottam egy remek viccet. Az utastól kéri a kalauz a jegyet. »Tessék,« mondja erre az utas, »itt a jegy.« »Köszönöm«, feleli a kalauz neki, »de ez nem jó.« Az utas erre megkérdi: Hogy-hogy, miért ne lenne jó?« Erre a kalauz felel valamit, amire az utas cinikus választ ad.... na várjunk csak, mindjárt eszembe fog jutni, hogy mit... roppant mulatságos, félóráig röhögtem rajta.... hogy is van csak.... a Veisztől hallottam a trafikban.... megvan! Nem, az mégis egy másik. *(Elmegy a Veiszhez és megkérdi, hogy mit mondott az utas a kalauznak?)*

dió.

Felmentő itélet

négy tárgyalás után

Itélet Petrovics Lázár móli terménykereskedő ügyében

Megirtuk, hogy *Petrovics* Lázár móli terménykereskedő ellen büntető eljárás indult, mert többen feljelentették a rendőrségen, hogy különböző árukat — terményt, disznózsirt, füstölthust, sajtot, lisztet, korpát — vaggonszámra adott el, előlegeket is vett föl, de az árut nem szállitotta.

Az ügyészség tizenkét rendbeli csalással vádolta *Petrovics* Lázárt, aki 1920 májustól augusztusig volt vizsgálati fogságban, amikor is óvadék ellenében szabadon bocsájtották. Ujabb feljelentésekre azonban 1920 szeptemberben ujból letartóztatták, de néhány heti vizsgálati fogság után megint szabadlábra helyezték.

Ebben a bünügyben négy főtárgyalást tartott a szuboticai törvényszéken *Pavlovics* István törvényszéki elnök büntetőtanácsa.

Az első főtárgyalás ez év szeptember 18-án, kedden folyt le. Ezen *Petrovics* Lázár ártatlannak vallotta magát s kijelentette, hogy neki volt ugy saját raktáraiban, mint más kereskedőknél és malmoknál lekötött áruja, de amikor az egyik alkalmi üzlettársa feljelentette és letartóztatták, egyszerre rohanta meg mindenki és ezért nem volt képes szállitási kötelezettségének eleget tenni, de nem volt szándékában bárkit is megcsalni.

A biróság sorra vette a vád tárgyává tett tizenkét vádpontot és több tanut hallgatott ki.

A második főtárgyalást szeptember 19-én tartották meg, amikor a biróság ujabb tanuk megidézése végett megszakitotta a főtárgyalást és folytatását október 9-re tüzte ki.

A folytatólagos főtárgyalásra beidézett tanuk közül többen nem jelentek meg, miért is a tárgyalást ismét elhalasztották és folytatását november 2-ra tüzte ki a biróság.

A november 2-án megtartott folytatólagos főtárgyaláson megjelentek a tanuk és a biróság befejezte a bizonyitási eljárást és a perbeszédek is elhangzottak.

Tekintettel a bünpör nagy anyagára, a biróság ezen a tárgyaláson sem hozta meg az itéletét és az itéletkihirdetést november 9-re tüzte ki.

Pavlovics István törvényszéki elnök, a büntetőtanács elnöke délelőtt 9 órakor nyitotta meg a negyedik főtárgyalást és kihirdette az itéletet, amely szerint *Petrovics* Lázár vádlottat a vád és következményei alól *fölmenti.*

A több oldalra terjedő itéleti indokolás külön foglalkozik mind a tizenkét vádponttal és végül megállapitja, hogy habár a vádlott nem szállitotta le az eladott árukat s noha előleget is vett föl, felmentendő volt, mert cselekményében a csalás egyik alkotó eleme, a fondorlattal való tévedésbeejtés fel nem található.

A szállitási igéretnek nem teljesitése egyszerü hazugság, amely pedig fondorlatnak nem tekinthető.

Vasziljevics Ljuba dr. államügyész felebbezést jelentett be a felmentés ellen.

Megjelentek már a
Bárd Karácsonyi Album
Ára D 40·—
és a
Hársavölgyi Karácsonyi Album
Ára D 60·—
Megrendelhetők:
Vig Zsigmond Sándor
zeneműkereskedése Subotica.

HIREK

— **A noviszadi dobrovoljácok zászlószentelése.** Noviszadról jelentik: December 1-én tartják a novisadi dobrovoljácok zászlószentelésüket. A zászlóatyai tisztet *Sándor* király vállalta el. A nagyszabásu programm szerint délelőtt a szinházban diszelőadás lesz, amelyen beogradi irók is részt vesznek, este a Szlobodában hangversenyt tartanak a beogradi és zagrebi dalárdák közreműködésével.

— **Sztrájkkal fenyegetőznek a horvát tisztviselők.** Beogradból jelentik: A Novi List értesülése szerint a horvát állami tisztviselők között nagy az elégedetlenség a tisztviselőknek kategóriákba való beosztása miatt. A tisztviselő szövetség elnöke kijelentette, hogy a kormányhoz négy-öt napon belül memorandumot intéznek és ha nem tesznek eleget a követelésüknek, sztrájkba lépnek a közigazgatási tisztviselők. Az állami tisztviselők december 16. és 17-én Novisadon országos kongresszust tartanak.

— **Kinevezések.** Az igazságügyminiszter *Nedelykovics* Boskó jogszigorlót *Párvány* Endre dr. helyébe a kikindai ügyészséghez ügyésszé nevezte ki. — Novisadról jelentik: *Klicin* Predrag főispáni titkárt a belügyminiszterium városi tanácsnokká nevezte ki. Klicin Predrag pénteken tette le a hivatali esküt a polgármester kezébe. — A bélügyminiszterium dr. *Gávri* Bránkó horgosi segédjegyzőt adóügyi jegyzővé, helyébe segédjegyzőnek *Vlaskalin* Nebojsza törvényszéki jegyzőt nevezte ki.

— **A »Vidovdán« bepanaszolta a noviszadi rendőrséget.** Noviszadról jelentik: A Vidovdán szerkesztősége a csütörtökön foganatositott házkutatás miatt a novisadi ujságirószekcióhoz feliratot intézett, amelyben az ujságiró szervezet védelmét kéri a törvényellenes házkutatás miatt. A novisadi szekció a panaszt áttette a beogradi vezetőséghez.

— **Három francia hadihajó legénysége fellázadt.** Párisból jelentik: A Provence, Lorraine és Bretagne páncélos cirkálókon a yuani öböl elhagyása után a legénység az élelmezés elégtelensége miatt a szolgálatot megtagadta. A lázadók kitüzték a hajókra a vörös lobogót. A tisztek csak a késő éjjeli órákban tudták a legénységet a szolgálat ujból teljesitésére rábirni.

— **Meghalt Oláh Ferenc kuriai biró.** Oláh Ferenc magyar kuriai biró november 8-án 68 éves korában meghalt Budapesten. A mindenki által nagyrabecsült biró harminc évig Suboticán volt a biróságnál, egy idelf mint büntető, később mint polgári biró. Sok tisztelőt szerzett ebben a városban, ahol élete nagy részét eltöltötte, akik mély részvéttel gondolnak a szimpatikus, kedves öreg urra, akit sulyos betegség döntött ki az élők sorából.

— **Bonyolódik a noviszadi lakáshivatali panama.** Noviszadról jelentik: A nagyarányu fejlődött lakáshivatali panama ügyében a novisadi rendőrség erélyesen folytatja a nyomozást. Pénteken tanuként kihallgatták dr. Szekulics Milán ügyvédet, aki feljelentést tett *Marcikics* Imre dr. lakáshivatali főnök ellen is. A rendőrség megállapitotta, hogy a három letartóztatott panamista önállóan müködött és egyik sem tudta a másikról, hogy amaz is lakáspanamával foglalkozik.

— **Eszperantó verseny Suboticán.** A suboticai eszperantisták vasárnap délelőtt a Kakas-iskola külön termében eszperantó versenyt rendeznek, melyen értékes jutalmak lesznek kitüzve. A versenyen dijtalanul résztvehet minden eszperantista.

— **Vándorgyüléseket és gazdasági kiállitásokat rendez a Bácsbodrogvármegyei gazdasági egyesület.** A Bácsbodrog vármegyei Gazdasági Egyesület novemberben több vándorgyülést és gazdasági kiállitást rendez a bácskai községekben. Az első vándorgyülést november 17—18 és 19-én tartják meg Topolán. A vándorgyülés ünnepélyes keretek között fog lefolyni. 17-én este a Sokol-egyesület a vendégek tiszteletére diszelőadást rendez, 18-án délután ünnepi felvonulás lesz este a topolai mükedvelők bemutatják a »Nání« cimü népszinmüvet. A vendégek elszállásolásáról a topolai gazdakör gondoskodik.

Weingarten Pál hangversenye. Weingarten Pál, a hires bécsi zongoramüvész szombat este tartja Subotican első hangversenyét a Városi Szinházban. A hangverseny müsora a következő: 1. *Beethoven:* Sonata Es Dur Op. 81. a 1. Les Adieux. 2. L. Absence. 3. Le Retour. 2. *Schumann:* Etudes Symphoniques Op. 13. 3. *Chopin:* Nocturne Op. 48. Nr. 1. Etude, Berceuse, Scherzo Cis moll. Op. 39. 4. *Tschaikovsky* Pobst: Onegin paraphrase. A kiváló müvész hangversenyét a suboticai filharmónikus társaság rendezi. Jegyek elővételben a Vig-féle könyvkereskedésben kaphatók.

— **Acróklub alakul Novisadon.** Noviszadról jelentik: Vasárnap délután tartja meg alakuló gyülését a beogradi Acróklub noviszadi fiókügyesülete.

— **Tolvaj szolga.** Noviszadról jelentik: Blazsovics Gyuró kereskedő följelentést tett a rendőrségen, hogy szolgája, Jelkovics Prejkó távollétében feltörte lakását, kifosztotta és megszökött. A lopott holmik értéke több mint tizenötezer dinár. A hütlen szolgát keresi a rendőrség.

— **Letartóztatott noviszadi vaggonfosztogatók.** Noviszadról jelentik: *Rainer* Simon novisadi kereskedő két nappal ezelőtt a novisadi vasutállomáson egy vagont rakott be különböző árukkal, majd leplombálta azt. Pénteken reggel mielőtt tovább irányitották volna a vagont, a melynek plombája teljesen rendben volt, felnyitották a kocsit, amikor kitünt, hogy abból hat zsák dió, 150 liter pálinka, 100 liter bor és más áru eltünt. *Rainer* azonnal jelentést tett a rendőrségen, ahonnan *Rakics* rendőrkapitány és *Hohler* detektiv mentek ki a helyszinére és egész délután tartó nyomozás után pénteken este nyolc órakor letartóztatták a tetteseket három vasutas személyében. A nyomozás megállapitotta, hogy a darányi-telepi rakodó pályaudvaron a leplombált vasuti kocsi ablakát felfeszitették és azon keresztül hatoltak be a vagonba, amely előtt egy lyukas zsákból kiszóródott diók nyomra vezették a rendőrséget egészen a legközelebbi vasuti őrházig, ahol házkutatást tartottak és a lopott áruk egyrészét meg is találták. A rendőrség ennek alapján az őrházban lakó *Milosevics* Szávát, valamint a vele együtt a lopás idején szolgálatban volt *Sztankov* Koszta és *Stefanovics* Miloje vasutasokat még pénteken este egyik Futtaki-uti korcsmában letartóztatta.

— **Háztelket kérnek a noviszadi vagonlakók.** Noviszadról jelentik: A novisadi pályaudvaron már közel öt éve vagonokban lakik száznegyvenkét ember, akik hosszas utánjárással sem tudtak maguknak lakást szerezni a városban. Ezek a vagonlakók most azzal a kéréssel fordultak a novisadi városi tanácshoz, hogy ingyen háztelkeket adjon számukra házépités céljaira. A kérelem felett a legközelebbi városi közgyülésen fognak dönteni.

Forradalmi zavargások Lengyelországban

A kormány ura a helyzetnek

Varsóból jelentik: A huzamosabb idő óta tartó általános elégedetlenség csütörtökön több helyütt nyilt lázadásban tört ki, igy *a szociálforradalmárok fegyveresen megtámadták a városi citadellát,* azonban a kormánycsapatok visszaverték a támadást. A harcokban mindkét részről összesen *huszonöten estek el,* ezenkivül számos sebesültje van a fölkelésnek. Ezzel egyidőben a többi lengyel városokban is zavargások ütötték fel a fejüket, amelyeket azonban a kormány mindenütt elnyomott.

A parlament ülésén *Szceptiki* hadügyminiszter bejelentette, hogy a vasutak militarizálását — amit a forradalmi zavargásokra való tekintettel rendelt el a kormány — visszavonták és értesitették erről az összes vasutigazgatóságokat.

Krakkó katonai parancsnokát, aki a lázadókkal formális fegyverszüneti szerződést kötött, elmozditották állásától.

Az általános sztrájk mindenütt végetért és a kormány megkezdte tárgyalásait a szociáldemokratákkal, akiknek nagy engedményeket kinált fel. A tárgyalások sikerrel kecsegtetnek. Politikai körökben azt várják ezektől a tárgyalásoktól, hogy a kormány összetételében olyan változások fognak beállani a közeljövőben, amelyek biztositják majd a helyzet stabilizálódását.

—

— **A noviszadi szintársulat Kikindán.** Kikindáról jelentik: A noviszadi nemzeti szinház november 10-étől kezdődve Kikindán fog vendégszerepelni. A társulat husz előadást tart Kikindán, amely iránt a közönség körében nagy az érdeklődés.

— **Ellegyzés.** Bálint Piroska Senta és Szemlits Mátyás, Stanišić, jegyesek. (Minden külön értesités helyett.)

— **Összeirják a nemszláv vasutasokat.** A közlekedésügyi minisztérium körrendeletet intézett valamennyi állomási elöljárósághoz, hogy mindazon vasutasokat, kik a horvát, szerb vagy szlovén hivatalos nyelvet nem birják, a legrövidebb időn belül jegyzékben irják össze és küldjék be a minisztériumnak.

— **Póruljárt utonállók.** Bajmokról jelentik: Malagurszki Fábián pacséri jegyző, a községi biró és egy esküdt társaságában szombaton éjjel kocsin Bajmokról Pacsérra igyekeztek. Utközben egy szembejövő kocsi elállotta utjokat. A kocsin ülők felszólitották a jegyzőt és társait, hogy adják át pénzüket. A jegyző előrántotta revolverét és az utonállókra lőtt, mire azok menekülni próbáltak. A jegyző azonban megállásra kényszeritette őket és bekisérte Pacsérra, ahol kiderült, hogy az utonállók pacséri legények, akik közül az egyik szabadságolt katona. A katonát átadták a katonai hatóságoknak, társait a suboticai ügyészségre kisérték.

A Talmud Tóra Egyesület november 11-én délelőtt 10 órakor a hitközségi épületben levő helységében tartja rendes évi közgyülését. Tekintettel a tárgysorozat nagy fontosságára, kérjük a tagokat, hogy minél nagyobb számban sziveskedjenek megjelenni.

Dr. Fränkel Endre haza érkezett és rendeléseit bőr- és nemibetegek részére ismét megkezdte.

Kelemen Palika egyfelvonásos vigjáték, Weisz Bubus és Doktor Margit táncmókája és a már ismertetett müsor fogja alkotni a »Sand« vasárnap délutáni csokoládédélutánjának müsorát. A csokoládédélután a Salome Barban lesz megtartva délután 5 órai kezdettel.

Füzőkülönlegességek hölgyek figyelmébe ajánlja *Dimitrijevits Juliska* füzőterme. Subotica, Skotus Viator ulica 10.

Mielőtt szükségletét trikóáruban és harisnyákban beszerzi, nézze meg Klein Jenő raktárát Novisad, Jevrejska ul. 13.

Roth Olga kozmetikai intézetében, Kr. Aleksandrova ulica 4. szám alatt, félemeleten, modern szépségápolás, arcbőrhámlasztás, alkalmatlan hajszálak, pattanások, szemölcsök, szeplők, májfoltok végleges eltávolitása. Kaphatók sajátkészitményü kiváló hatásu kenőcsök, pouderek, gyógyszappanok, arcfehéritő- és szeplőkenőcsök stb.

KÖZGAZDASÁG

Olcsóbb lett Svájcban a sertésvám. Beogradból jelentik: A földmivelésügyi minisztériumhoz érkezet értesités szerint a svájci szövetségi tanács elhatározta, hogy leszállitja az élősertés vámját az eddigi ötven frank helyett harminc frankra. A hatvan kilón alatta sertés vámja 24 frank lesz 40 helyett. Az uj vámtarifa október 15-én lépett életbe. A földmivelésügyi minisztérium a jugoszláviai sertésexportra oly fontos hirt most hozza nyilvánosságra.

A szubotical gyárosok egyesületének alapszabályait jóváhagyta a belügyminiszter. A szuboticai gyárosok, mint annak idején megirtuk, egyesületet alapitottak, amelynek alapszabályait felterjesztették a belügyminisztériumnak. Az alapszabályok jóváhagyása most érkezett meg a belügyminisztériumtól. Az érdekelt gyárosok, mint értesülünk, jövő vasárnap tartják meg közgyülésüket, amelyen megválasztják az egyesület végleges vezetőségét.

Mezőgazdasági kisérleti állomás Futtakon. Noviszadról jelentik: A futtaki uradalomban modern mezőgazdasági kisérleti állomást állitottak fel.

A srpski-padeji országos vásár. A srpski-padeji községi elöljáróság közlése szerint az ottani őszi országos vásárt november 25-ikén fogják megtartani.

Megalakult a nagybirtokosok szövetkezete Osijeken. Osijekről jelentik: Az osijeki és viroviticamegyei nagybirtokosok már hosszabb ideje elégedetlenek a Horvát-szlavon mezőgazdasági egyesület müködésével, mert — nézetük szerint — ez az egyesület inkább a kisgazdák érdekeit istápolja. Ezért elhatározták, hogy a saját érdekeik megvédése céljából megalakitják a nagybirtokosok egyesületét. Vasárnap tartották meg Osijeken azok a nagybirtokosok, akiknek birtokát az agrárreform meghagyta, alakuló gyülésüket, mely alkalommal *Vukovics* Jován földbirtokost választották meg ideiglenes elnöknek.

Folimentes fehér
tükröket
fekete és kék árnyalat nélkül, garancia mellett készit csakis 7803
„VITRUM" NOVISAD
Futoški put 84-a. — Üvegcsiszolás.

TŐZSDE

Noviszadi terménytőzsde, november 9-én. Irányzat lanyha, 116 vaggon áru kelt el. Buza 320—325 dinár, ótengeri 241.25 dinár, defekt áru 180 dinár, januári teljes kasszával 205 dinár, december—januári teljes kasszával 195 dinár, január—februári félkasszával 225 dinár, decemberi 205 dinár, március—áprilisi 230 dinár, januári 225 dinár, februári 235 dinár, április—májusi 245 dinár, március—májusi 252.50 dinár. Liszt 0-ás 520 dinár, főző 455 dinár, 6-os 350 dinár, takarmányliszt 160 dinár. Zab (beogradi paritás) 225—230 dinár, (petrogradi paritás) 220 dinár. Korpa juta és papirzsákban 130 dinár.

Beograd, november 9-én. *Zárlat:* Newyork 85.50, Milano 379.50—381, Prága 2.49, Bécs 0.12—0.12 egytized, London 381—382, Páris 492, Genf 15.20—15.25.

Zagreb, november 9. *Zárlat:* Newyork 86—8550, Milano 383.25—382.25, Prága 2.52—2.51, Bécs 0.12 huszonkettőötvened, Bukarest 0.43—0.4250, Páris 496—492, Amsterdam 33.30—33.20.

Zürich, november 9. *Zárlat:* Páris 31.80 (32.20), London 25.01 (25.08), Beograd 6.52½ (6.45), Berlin 0.0002 háromnegyed, Prága 16.44 egynegyed (16.45), Bécs 0.0079½ (0.00079½), Bukarest 2.80 (2.68), Szófia 5.00 (5.00), Budapest 0.0305 (0.0306).

Budapesti devizaközpont hivatalos jegyzései, november 9-én: Beograd, dinár 227—241, Bukarest 101—114, Lei 162—175, London 87700—92100, angol font 88800—92600, Newyork, dollár 19500—20600, Páris 1135—1201, Frank 1150—1216.

Budapesti értéktőzsde. Erős nyitás után alacsonyabb árfolyamok alakultak. Zárlat felé hangulat bizakodó, üzlet megélénkült. *Bankok:* Angol-Magyar 112, Földhitel 230, Hazai 175, Szlavon Jelz. 32, Cseh 18, Magyar Hitel 585, Osztrák Hitel 123, Leszámitoló 75, Olasz 29, Mercur 19, Kereskedelmi 980. *Takarékok:* Belvárosi 32, Pesti Hazai 3100, *Biztositók:* Fonciére 18. *Malmok:* Concordia 64, Budapesti gőz 166, Gizella 50, Viktória 390. *Bányák:* Beocsin 935, Cement 180, Kohó 650, Istvántégla 50, Magnezit 2350, Aszfalt 70, Kőszén 2260, Salgó 473, Urikányi 1400. *Nyomdák:* Franklin 1300, Globus 35, Athenaeum 425. *Vasmüvek:* Gazdasági 115, Fegyver 1150, nagy Ganz 4400, kis Ganz 1500, Lipták 30, Rima 92, Schlick 77. *Vegyesek:* Baróti 14½, Bóni 92, Danica 82, Délcukor 355, Ciner 9 egynegyed, Izzó 430, Horvát cukor 800, Papir 40, Részvénysör 200, Temesi szesz 80, Klotild 90, Ligetszan 18½, Mezőh. cukor 289, Szegedi kender 555, Telefon 174, Temesi sör 106, Uniószinház 15. *Faipar:* Mercuria 10 háromnegyed, Hazai fa 148, Malamsoky 12, Szlavónia 68.

Pyram
carnanbadus, legelsőrendü terpentinből készült cipőkrém, a békebelinél is jobb minőségben. — Gyártja:
„PYRAM"
VEGYÉSZETI GYÁR
Benes Testvérek és Társai
8628 Veliko-Kikinda.

„MARIOLA" arckrém a legjobb arcápoló!

NYILTTÉR.

Nyilatkozat.

Ezennel közhirré teszem, hogy Radivoj Dimitrijević a Dimitrijević és Pontić mokrini cégből f. évi szeptember 7-én kilépett és kilépése óta nevezett cég részére sem eladásokat, sem vételeket nem eszközölhet és az általa felvett kölcsönökért a cég nem felel és azokat nem téríti vissza.

Mokrin, 1923 november 5.

8448 Dimitrija Pontić

Önkéntes árverés.

Oblićevo (Banat) főutcáján levő forgalmas házamat, mely áll 4 szoba, 2 konyha, üzlethelyiség, nagy udvar és veteményes kert,

f. évi november hó 18-án délelőtt 9 órakor

a helyszinén Oblićevon (Tőrökkanizsa) el fogom adni.

Az árverési feltételek Subotican Sommer Péter vendéglősnél (Vojvode Putnika Trg 8) bármikor megtudhatók.

Subotica, 1923 nov. 9.

Jovan Vida.

Értesitjük a t. részvényeseinket, hogy f. hó 11.-ére meghirdetett rendkivüli közgyülésünk a jelzett napon nem lesz megtartva, miről kérjük tudomást venni szíveskedjenek.

A Ferrum D. D. igazgatósága.

Elsőrangu utazót keresünk

azonnali belépésre fűszerszakmából, aki Bácska és Bánátban be van vezetve, fix és jutalék mellett. Irásban ajánlatokat „Fix jövő" jeligére a kiadóhivatalba kérünk. 8496

8497

2—3 szobás lakást

konyhával, mellékhelyiségekkel lehetőleg a belterületen KERESEK azonnali vagy februári beköltözésre. Cimeket a kiadóhivatal továbbit „LAKÁS" jelige alatt.

KÖZVETITŐK DIJAZTATNAK.

Ruhavásárlók figyelmébe!

Nagy áruhalmozódás miatt mélyen leszállitott árak mellett kiárusitásra kerülnek női- és leánykabátok, plüsch, posztó, velour és szőrméből, eredeti bécsi modelldarabok. Férfi- és gyermek öltönyök, télikabátok, rövid- és városi bundák. Mindennemű szőrmecikkek. Külön mértékosztály, angol- és cseh szövetekkel stb., stb. dusan felszerelve

FRANK LAJOS

ruhaáruháza Veliki-Bečkerek.

8431

Vadászok!

vadászfegyverüket és lőszerszükségletüket legolcsóbban

V. Bata Sin

cég Subotica Kralja Aleksandra ulica 7.

vadászati cikkek nagykereskedésében szerezhetik be

Nagy raktár: Fabrique Nationale, Bayard, Ferlachi és Suhli fegyverekben világhirü Jannsen Fils & Co. belga fegyvergyár lerakata

Raktáron minden kaliberben. — Óriási választék.

Lőpor eladás! Árjegyzék ingyen!

Nagy raktár még:

Vadásztöltényekben és vadászfelszerelésekben, valamint revolverekben és browningokban. Vojvodina legelső és legjobban felszerelt vadászati szaküzlete.

Tessék próbarendelést tenni! Nagyban és kicsinyben!

Sajtgyárat veszek!

magas dijazásban részesitem azt, esetleg társulok azzal, aki velem közli, hogy hol vehetnék át sajtgyárat napi 3—400 liter tejjel, vagy hol állithatnék fel egy ilyen sajtgyárat. Levelcket „SAJTGYÁR" jellge alatt a kiadóhivatal továbbit. 8459

ZENICAI GRIZ SZENET

suboticai telepünkről szállitunk bármely állomásra, minden mennyiségben paritás vagon Subotica

3500 dinárért 8150

Halász & Cie Subotica

Telefon 5-12. (Kaloria) Senćanski put 19.

Előkelő fűszer- és csemege detailüzlet részére nagyobb városban elsősegéd szerb nyelvismerettel felvétetik. Részletes ajánlatok az eddigi működés és fizetési igények, valamint családi állapot megjelölésével „Premier" jelige alatt a kiadóba kéretnek.

8523

Uj ház

Novi-Sadon a Temerini utcában ez év nyarán épült, mely áll két azonnal beköltözhető lakásból és két kiadott lakásból, kedvező áron eladó. Bővebbet

BRANKO KARANOVIĆ, NOVI-SAD

Temerinski put 65. 8430

FŐMOLNÁR

ügyes és megbizható, jó referenciákkal egy modern félautomatikus malomba

KERESTETIK.

Ajánlatokat „HORVÁTORSZÁG" jelige alatt a kiadóhivatal továbbit.

8512

FŰZŐK

legujabb szabásu halcsontos — halcsontnélküli gummival és bebujósfűzők, melltartó, gyomorszorító

HASKÖTŐK

orvosok által legujabban elismert és ajánlott szabás szerint készitek. Vidékre slusz- és csipőméret után.

VIRÁG LEONTIN

Subotica, Kralj Aleksander ul. 11. szám. Nemzetivel szemben.

8345

PAPRIKA

uj termésű, garantáltan vegytiszta szegedi, plombált áru, bármilyen mennyiségben már kapható jutányosan 7905

Fuchs i Drug importőröknél Subotica

Uj utmutató a szenvedők részére

Könyvet irtam arról, hogy mi az egyetlen eszköz, ami a szenvedők tizezreinek meghozza a biztos gyógyulást. A könyvem egy fillérbe se kerül, teljesen ingyen küldöm annak, aki betegnek, idegesnek, gyengének vagy szenvedőnek érzi magát. Könyvem évtizedes gondolkodásnak és buvárkodásnak a gyümölcse, tartalmazza a világ legnagyobb tudósainak és az évtizedek tapasztalatainak pontos leirását és aki

meg akar menekülni

a további szenvedéstől, kövesse tanácsomat, amely már sok ezer embert mentett meg az életnek. A szenvedő, élet- és munkaképtelen embereknek biztos gyógyulást ad a könyv, ha a betegség gond, gyász, tulterhelés vagy gondatlanság és könnyenhivás folytán támadt és megmutatja azt az utat, amely megszabeditja a szenvedőket a munkakedvtelenségtől, a testi és lelki gyötrelmektől, a bánkódástól, ideg-, gyomor- és emésztési zavaroktól. Irjon még ma egy levelező-lapot és kérje **ingyenesen és bérmentve az én utmutatómat.**

A lev.-lap a következőképen cimzendő:

E. PASTERNACK BERLIN

No. MICHAEL-KIRCHPLATZ 13. ABTEILUNG 510.

Akar reumájától alaposan megszabadulni? Ezrek már meggyógyultak.

Az izületi- és csuklófájdalmak, a csuklósérülések, görcsös kezek és lábak a reszketés- és szurás az egyes tagokban, sőt még a szemgyengeség is a reumatikus és csuzos betegségek folyománya.

Ajánlok önnek egy természetes gyógyszert. Ez nem egy általános orvosság, hanem az amit a jótevő természet nyujt a beteg emberek gyógyitására. — Mindenki kaphat ingyenes próbát. Csak irjon nekem, azonnal küldöm a gyógyszert és oktató müvemet teljesen ingyen. Ön is hálás hivem lesz

AUGUST MÄRZKE, BERLIN-WILMERSDORF BUCHSALER-STRASSE 5. ABT. 564.

8537

SZÖVET-NAGYKERESKEDÉS

SAJMIŠTE 55. MARS D. D. SAJMIŠTE 55.

ÜZLETVEZETŐ:

IGNJAT NEUSSER .·. ZAGREB

A HATZOVA ULICA MEGHOSSZABBITÁSÁBAN

FOGLALKOZÁS

Anyahelyettesnek keresek egy feltétlen intelligens úri nőt 12 éves leánykám és egy 2 éves kis fiam mellé, aki a háztartás minden ágában teljesen jártas. Fényképpel ellátott ajánlatot, rövid életleírás kíséretében, »Mérnök« jelige alatt kérek e lap útján. 8457

Felsőruha-, fehérnemű- és gyermekruhavarrónő házhoz kerestetik. Cim a kiadóban. 8495

Egy fiatal könyvkötősegéd kerestetik. Cim a kiadóban. 8493

Asztalos mestereknek azonnal szállíthatok minden mennyiségű külföldi nemes
FURNIERT
ugyszintén bilinfurniert, sombori raktáramból
Spitzer Herman Sombor
Raktár: Karagyorgye ulica broj 8. — Telefon: 2—29.
Lakás: Florianova ulica broj 3. — Telefon 2—23.
6723

Kisasszonyt négy középiskolával állandó alkalmazásra felvesz Beck Jenő, Pašićeva ulica 8. a gőzfürdő mellett. 8500

Férfi kalapvarrónő és jó házból való fiú tanoncnak felvétetik. Vranović kalapüzlet. Sokolska ulica 4. 8504

Egy kezdő varróleány könnyü munkára felvétetik. Cim a kiadóban. 8511

Intelligens fehérnemühimzőnő, ki smyrna-szőnyeget is készit, teljes ellátásért és csekély napidijért jobb házakhoz ajánlkozik. Cim a kiadóban. 8477

TÁRSAT
keresek 150000.— din. tőkével, egy jó gyár vállalatho. Ajánlatok „Biztos jövedelem" jelige alatt Schmolka hirdetőirodába Novi-Szad Futoški put 2. kéretnek.
8497

Főmolnári állást keres, esetleg almolnári állást is elfogad, jártas a vámcsere- és magasőrlésü malmokban. Beszél szerbül és magyarul. Ajánlatokat 15 napra vagy azonnalra Csahó Márton, Horgoš, kér. 8482

Gépész állást keres gazdaságban bármilyen üzemhez. Felelősséggel rendbe hozok bármilyen elhanyagolt gépet, hogy kevés üzemköltséggel jár. Okmányaim az összes vezérmüvekről. Leveleket kérek »Megbizható« jelige alatt a kiadóba. 8509

Vas- és fémöntvényeket
gyárt, nikkelez és galvanizál:
KRAUSZ
VELIKI-BECSKEREK,
a törvényszéki palota mellett.
TELEFONSZÁM 329.
9393

Ügyes tanulóleány szalmakalap-varrásához felvétetik Bild kalapkészitőnél, Subotica, csirkepiac. 8526

APRÓHIRDETÉSEK

Apróhirdetés egy szó 1 dinár, vastagbetüs és cimszó kétszeresen számit. Legkisebb apróhirdetés ára 10 din. Állástkeresők az apróhirdetési dij felét fizetik. Előfizetési dij havonkint 45 din., negyedévre 135 din. Kérdezősködésekhez válaszbélyeg melléklendő.

Középkoru gyermekgondozónő házvezetői vagy más jobb állást vállal jó bizonyitványnyal, német és szerb nyelvismerettel. — Cim a kiadóban.

Irodista(nő), szerb-magyar vagy szerb-német nyelvismerettel és *segéd* raktármunkához állandó alkalmazást nyerhet. — Weisz és Schlesinger festéknagykereskedés, Pašićeva ulica. 8535

Középkoru, zsidó vallásu, főzőnő, nagyon jó állást kaphat azonnali belépésre. Cim megtudható a Kurir hirdetési irodában, Subotica, Milekić-palota. 8519

VÉTEL-ELADÁS

Egyszerü tölgyfa hálószoba olcsón eladó. Cim a kiadóban. 8497

Keresek Somborban csinos lakóházat 3—4 szobával, szép udvarral, lakó nélkül, megvételre. Ajánlatokat Obendorfer Károly, Čip, Bačka, cimre kérek. 8464

Eladó jóforgalmu borbélyüzlet halálozás miatt. Keszter Lőrinc, Vel.-Kikinda, Sava Tekelia ulica. 8329

5 HP Peschat és Rottgyártmányu stabil benzinmotor jutányosan eladó. Ifj. Wettstein Simon, Bajmok. 8471

Zongora, rövid, kereszthuros, fekete, páncélszerkezetü, majdnem uj; ebédlőkredenc, asztal, hat börszék jutányosan eladók. Paje Kujundžića ulica 4. emelet 3. 8418

Asztalosok figyelmébe!
Kiváló müvészek által összeállitott elsőrendü
BUTOR MINTALAPOK GYÜJTEMENYE!
rendkivül nagy választékban kaphatók:
HEUMANN MÓR
ipari szakkönyvkerresk. Subotica

Elköltözés miatt sürgősen eladó város központjában levő jóforgalmu füszer- és csemegeüzlet. Lakás van. Esetleg ingatlanért elcserélhető. Személyesen tárgyalok. Sós, Vojvoda Mišić ulica 4, Paučeva. 8485

Eladó haláleset miatt, forgalmas helyen egy jóforgalmu vendéglő házzal együtt. Özv. Berecz Tamásné, Mol (Mohol), Bačka. 8456

Álló irásasztal, nagy, jókarban levő, eladó. Cim a kiadóban. 8513

Szoba-konyhaberendezés, szőnyegek eladók. Cim a kiadóban. 8512

Megvételre keresünk egy malmot, melynek egy 35—45 HP erős szivógáz motorja van. Azon kivül veszünk két pár malomkövet teljes felszereléssel, egy jéggyártógépet ammoniák szisztémmel és mellékperiódussal (egy periódus 600—1000 kg). A gép részletes leirásával felszerelt árajánlatot kér Jordán Panević Beograd, Moskovska ulica 57. 8510

KÜLÖNFÉLE

Üzemi célra, azonnali szállitásra, suboticzi rakterületről, ajánlunk köszenet és faszenet. »Ignis« tüzi anyagkereskedés Subotica, Agina ulica 13. 8442

Hizásnál, kövérségnél a dr. Hoffbauer-féle törv. védett soványitó abdacsok teljesen ártalmatlanok és étrendi változás nélkül is biztosan hatnak. Nem mirigy-, nem hashajtó. Kiemeritő leirás orvosi bizonyitványokkal ingyen. — Kapható Illés-gyógyszertárban, főpostával szemben. 7141

Kelebián, a mélykuti ut szélén, egy szénmalom hasznonbérbe azonnal kiadó. Érdeklődni a városi levéltárban, hivatalszolgánál. 8368

Szódavizet a legalsóbb mennyiségben gyári áron szállit házhoz bárkinek »Johanna« szikvizgyár Subotica. Telefon 532. 6178

Jómenetelü étterem magyar konyhával, más vállalat miatt eladó 10.000 dinárért Beogradban. »Vojvodina« Dušanova ul. 104 8508

Lakást keresek azonnali vagy legkésőbb február elsejei beköltözésre, 2—3 szobával, konyhával, mellékhelyiségekkel, lehetőleg a belterületen. Közvetitők dijaztatnak. Cim a kiadóban. 8498

BUTOR és FALI TÜKRÖKET
szavatolás mellett készit valamint régi tükröket javit
„ALBA"
tükörgyár Novisad
9338

Babáknak és betegeknek a legtisztább piskóta Suboticán Steiner cukrászdájában kapható. Telefon 206. 8491

Szolid banktisztviselő bútorozott szobát keres, lehetőleg a belteren. Cim: Merkantilna Banka. 8531

NőI és leányfelöltők, férfi, fiu- és gyermek-raglánok, bőr és posztó prémes gazdaszkabátok, bacsesszek, kész öltönyök, férfi, női és gyermekcipők legolcsóbb árban csak Eisler Izsónál kaphatók. Barátok temploma során. 8507

Üzlethelyiség a város belterületén más vállalkozás miatt azonnal átadó. Cim: »Fortuna«, Subotica, Skotus Vlatora ulica 5. 8534

Kényelmes háromszobás lakás bútorral átvehető. Cim a kiadóban. 8525

Elveszett egy fehér zsebkendő, sarkán egy briliánsgyürü bekötve. Nagy jutalom. Telefon 390.

A VOJVODINA LEGNAGYOBB FÉRFI- és NŐI DIVATÁRUHÁZA

KOSTA DODIĆ

SOMBOR, KRALJEVIĆA GJORGJE ULICA 3. SZÁM
A SZERB NAGYTEMPLOMMAL SZEMBEN

ŐSZI és TÉLI ÁRUIM MEGÉRKEZTEK

eddig még itt nem látott mennyiségben és választékban és azokat

a nagy pénzhiány, a dinár emelkedése és raktáram tultömöttsége folytán

a napi áron 30—40%-kal alul árusitom.

KÜLÖNÖS FIGYELEMBE AJÁNLOM A KÖVETKEZŐ ÁRUIMAT:
Férfi- és női szövetek, bársonyok, kanavász, selyem, zefir, plüssök, sifonok, vásznak, flanellek, kellékek férfi- és női ruhára.
Szőnyegek nagy választékban.

8169

A szerkesztésért felelős dr. FENYVES FERENC - Nyomatott a kiadótulajdonos Minerva (ezelőtt Bácsmegyei Napló) Nyomda és Lapkiadó R.-T. kőtorgógépén Suboticán.